

— Σαῖς φρονεμένος, σαῖς, κύριε. Δὲν ἔχετε τίποτε.

Ἄλλ' ὁ Βερνάρδος ἔστρεψε τὴν κεφαλὴν πρὸς τὴν πλευρὰν τὰ ἐνδύματά του ἐκαίοντο, καὶ τὸ αἷμα ἐπάφλαζεν.

— ὦ Θεέ μου! Τί νὰ σᾶς κάμω; Θέλετε νὰ ζητήσω ἰατρὸν;

— Ἰατρίν! Καὶ τί νὰ μὲ κάμη ὁ ἰατρός; Μὴ πῶς ὁ ἰατρός ἔσωσε τὸν ταλαίπωρον θεῖόν μου Βερνάρδον;

— Ἀλλά, τοῦλάχισον πρόσχε με τί νὰ κάμω;

— Ὑπαγε νὰ μὲ φέρῃς ἐκ τοῦ ὑπογείου δύο βουκάλια πισάνης, καὶ λῦσαι τὸν Ῥοκκάρ.

Ὁ γραμματοκομιστής, ὅστις συχνὰ ἔπινε τὸ πρῶτον ῥακίον μετὰ τοῦ Βερνάρδου, ἔλαβε τὴν κλεῖδα, κατέβη εἰς τὸ ὑπόγειον, καὶ λαβὼν δύο βουκάλια, ἐπανῆλθε μετὰ τοῦ Ῥοκκάρ. Καὶ ἐπανελθὼν εὔρε τὸν Βερνάρδον καθήμενον παρὰ τῆ τραπέζῃ καὶ γράφοντα.

— Ἰδοῦ, εἶπε.

— Καλὰ, φίλε μου. ἀπεκρίθη ὁ πληγωμένος θέσας τὰς εἰς τὴν τράπεζαν καὶ ὑπαγε εἰς τὸ ἔργον σου.

— Ἀλλά, Βερνάρδε . . .

— Ὑπαγε σὲ λέγει.

— Λοιπὸν τὸ θέλετε;

— Ναί.

— Καλὴν ἐντάμωσιν.

— Ὑγίαινε.

Ὁ γραμματοκομιστής ἀνεχώρησε τότε δραμαῖος, ἐλπίζων ὅτι ὁ Βερνάρδος δὲν ἦτο ἐπικινδύνως πληγωμένος· διότι, πῶς ἤθελέ τις ὑποθέσει ὅτι ἀνθρώπος διατηρῶν τοσαύτην ἀταραξίαν καὶ γαλήνην, εἶναι πληγωμένος θανατηφόρος;

Τί δὲ συνέβη μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ γραμματοκομιστοῦ, οὐδεὶς γινώσκει.

Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, ὁ Βερνάρδος εἶχε πῖναι τὸν ἐλλείποντα ἐκ τῶν δύο βουκαλίων οἶνον, ἔπειτα θελήσας νὰ ἀναβῆ εἰς τὴν κλίνην του, ἔπεσε κατὰ γῆς, διότι αἱ δυνάμεις του εἶχον ἐκλείψει καὶ ἐξέπνευσεν εἰς τὴν θέσιν ὅπου εὔρομεν αὐτόν.

Ἐπὶ τῆς τραπέζης ὑπῆρχε χάρτης.

Ἐπὶ δὲ τοῦ χάρτου, κρατούμενου ἔτι διὰ τῆς ἐτέρας τῶν χειρῶν, ἦσαν γεγραμμέναί αἱ ὀλίγαι αὐταὶ γραμμαί.

« Θέλετε εὔρει τὸν ἕνα λύκον εἰς τὸ δάτος Δουκεσίν, ὁ δ' ἄλλος ἐδραπέτευεν.

« Ὑγίαινε, κύριε Βιολαίν. Δὲν σὲ εἶπα ὅτι θὰ μὲ συμβῆ δυστύχημα;

« Ὁ ὑμέταρος, Βερνάρδος ἀρχιφύλαξ. »

Σαῖς εἶπον λοιπὸν, ὅτι ὅ,τι ἐμελλον νὰ διηγηθῶ οὔτε νέον ἦτον, οὔτε δράμα, οὔτε μυθιστόρημα, ἀλλ' ἀπλῆ καταστροφή.

Σαῖς ὁμνῶ ὁμῶς, ὅτι ἡ καταστροφή αὕτη ἀρῆκεν εἰς τὸ πνεῦμά μου ἀνεξάλειπτον ἐντύπωσιν.

Γ Λ Ω Σ Σ Α Ρ Ι Ο Ν

ΤΗΣ ΚΑΘΗΜΕΡΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ.

(Ἰδίαι φυλλάδ. 186, 187, 188, καὶ 189.)

Προσθήκαι καὶ διορθώσεις.

— 000 —

Ἀγλωσσον. (Φυλλάδ. 186, σελ. 421.) Τῶν ἀρχαίων ἢ ἀγρωσις, ἢ καὶ ἀγριάδα ἀλλοχου λεγομένη. *Ἀμπελοποιδι.* Ἐν Κύπρῳ. Κέγγρημος, oriolan. Ὀνομάζεται δὲ οὕτω διότι διατᾶται εἰς τὰς ἀμπέλους τρώγον τὰ ἐπὶ τῶν κλημάτων διατρέχοντα μικρὰ ἕντομα.

Ἀμπολι καὶ *Ἀναβάλλουσα.* (Αὐτ.) Καὶ ἐν Μυκόνῳ ὑπάρχει πηγὴ συγγενὲς ἔχουσα ὄνομα *Ἀναβολοῦσα.*

Ἀνάπαλλον. (Αὐτ.) Ὁρθότερα μοὶ φαίνεται σήμερον ἢ γραφῆ τῆς λέξεως οὕτως· *ἀνάπαλλον*, ὡς καὶ ἡ σύνθεσις ἐκ τῆς ἐπιτακτ. προθέσεως *ἀνά* καὶ τοῦ ἐπιθ. *ἀπαλόν*· « ψωμίον ἀνάπαλον, » ἦτοι πολὺ ἀπαλόν, σύνωρον, *φρέσκορον.*

Ἀντάρα. (Αὐτ.) Τὴν παροιμίαν ταύτην ἔλεγε γραῖξ Χία· « Κοιλιά μ' γομάρι σὲ χρωστῶ κι' ἄς εἶν' καὶ μαύρ' ἀντάρα. » Ἦτοι· χρωστῶ, κοιλία μου, νὰ σὲ γομίσω, καὶ ἀδιάφορον ὁποῖου εἶδους θὰ εἶναι ὁ γόμος. Τὸ *ἀντάρα* δὲν σημαίνει ἐνταῦθα ἀνεμοζάλην, ἀλλὰ ζόρον, οὐρίχλην.

Γαλάδα ἢ ἀγελάδα. Ἀγελάδην ὠνόμαζάν τινες χαριεντιζόμενοι τὴν Ἑλλάδα ὡς ἀλμεγομένην ὑπὸ ὑπηρετῶν οὐχὶ σφόδρα εὐτυνευμένων. *La Grèce engraisse*, εἶπε καὶ τις ξένος. Ἄλλ' ὁ ἐκ τῶν ἡμετέρων σοφῶν ἰατρός καὶ ποιητὴς Βηλαρᾶς, δι' ἄλλους λόγους ἐπεκάλεσεν αὐτὴν γαλάδα ἐν τῷ ἐξῆς ἀνεκδότῳ ἐπιγράμματι, τὸ ὑποῖον ἤκουσα ὑπὸ τοῦ πρεσβύτου μὲν ἀλλὰ σώζοντος ὅλην τὴν νεανικὴν εὐφροίην καὶ χάριν περὶ τὴν διήγησιν Ἀποστόλου Δούμα.

« Τὴν νῆαν τὴν γραμματικὴν Μπαλάνου Ἀναστάση

« Κάποιος φίλος τοῦ ποτὲ ἔτυχε νὰ διαβάσῃ.

« Ὡς εὐτυχῆς, ἐφώνησε, τρισηπταχθῆς Ἑλλάδα!

« Κατὰ ἀλήθειαν μπορῶ νὰ σὲ εἰπῶ γαλάδα.

« Γιατί εὐγαῖεις εἰς τὸ φῶς καὶ τρέφεις τέτοια βόδια.

« Πόσον θὰ μᾶς χροιάσαν τέσσερ' ἂν εἶχαν πῖδια! »

Ὁ ἀνεγνώστης ἐνοεῖ ὅτι ὁ Ἀναστ. Μπαλάνος εἶχε συντάξει γραμματικὴν ἀξίαν τοιοῦτου ἐπιγράμματος. Τοῦτο ἀνακαλεῖ εἰς τὴν μνήμην τὸ ἄλλο ἐκεῖνο ἐπιτόμιον·

« Ἐνταῦθα κεῖται *Μόσχος* ὃν οὐκ εἶασεν ὁ θάνατος βῶν γενέθαι. »

Ὁ *Μόσχος* ἦν μὲν ζῶον λογικόν, ἀλλὰ μικρόν, κατὰ τὸν ἐπιγράμματοποιόν, ἀπολειπόμενον τῶν ἀλόγων.

Λευδρά. Ὁξυτόνως μὲν ἐν Ἀθήναις αἱ ἰλαῖαι, δένδρα δέ, παροξυτόνως ἐν Ζακύνθῳ αἱ ἄριες.

Θέμι, θέμι! Ἐπιφώνημα τοῦ πρωτοστάτου τῶν κωπηλατῶν ὁσάκις μετὰ διακοπὴν καθ' ἣν κρατοῦσιν

ἐπισημασμένως ὡς πτέρυγες τῆς κόπας, πρόκειται νὰ ἐπαναληφθῆ παρ' ὄλων συγχρόνως ἢ κωπυλασίχ.

Κανί. (Φυλλάδ. 187, σελ. 441.) Δὲν εἶναι τὸ brûle - parfumi ὅπως ἐξηγήθη. Ἴδου πλεονέστερον περὶ αὐτοῦ. Ἐν Κωνσταντινουπόλει συνειθίζον πρότινων ἐτών, ἴσως δὲ καὶ σήμερον ἐξακολουθεῖ παυτὸ ἔθος τοῦτο, μετὰ τὴν πρὸς τοὺς ξένους προσπορὰν τοῦ γλυκοῦ καὶ τοῦ καφέ, νὰ προσέρχεται τις πρὸς ἕκαστον ἰδίως αὐτῶν κρατῶν δύο μικρὰ καὶ κομψὰ ἀργυρῶχρυσά ἀγγεῖα, ὧν τὸ μὲν ὠνομάζετο *κανί*, τὸ δὲ *καπνιστερόν*. Καὶ τὸ μὲν καπνιστερόν, περιέχον ἀνθρακας ἀνημμένους καὶ ἐπ' αὐτῶν εὐοσμὸν τινα ὕλην, ὡς ἀγάλλοχον ἢ ἄλλο τι παραπλήσιον, ἐφέρετο ὑπὸ τὴν ῥίνα τοῦ ξένου, ὅστις διὰ τῆς δεξιᾶς εἴλκυε πρὸς ἑαυτὸν τὸν εὐώδη καπνὸν διὰ δὲ τοῦ κανίου, ἐμπεριέχοντος ὕδωρ ἀρωματικόν, οἷον ροδόστειμον, ἐρρηντιζέτο τὸ πρόσωπον τοῦ καπνισθέντος. Ἄρα brûle-parfumi εἶναι τὸ καπνιστήριον. Τὸ κανί εἶναι λέξις ἀρχαία, κάνιον καὶ κάνεον. « Κάνεια χρώσει, » λέγει ὁ Ὅμηρος ἐν Ὀδυσ. Κ. 355.

Καρδάρι καὶ καρδάρα. Ἰδίως τὸ ἀγγεῖον ἐν ᾧ τίθεται τὸ γάλα ἢ πηγνύεται ἐξ ὕδατος. Πιθανὸν παρεφθάρη ἢ ἀπὸ τὸ ἀρδέλιον (ἀγγεῖον ὕδατος) ἢ καὶ ἀρδάνιον ἔλεγον οἱ νεώτεροι, ἢ ἀπὸ τὸ κρυάριον, ὡς ἐκ ξύλου κρυάς κατασκευαζομένου συνήθως τοῦ καρδαρίου.

Καρτάλι. Κάνυστρον. Ἄν δὲν λαυθάνωμι, ἢ λέξις εὑρίσκεται εἰς τὴν Γραφὴν καὶ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς συγγραφεῖς, γραφομένη κάρταλος καὶ κάρταλλος.

Καταπιάνομαι. Ἐχω τὴν ἐπιτηδειότητα νὰ ἐπιχειρισθῶ, πλὴν τοῦ γνωστοῦ καὶ τακτικοῦ ἔργου μου, καὶ ἄλλο. Περ. χ. « Καταπιάνομαι καὶ εἰς μαγειρικὴν, εἰς κέντημα, κλ. » « Ἐπιτηδειὸς ἄνθρωπος, εἰς ὅλα καταπιάνεται. » « Ἀκόμη καὶ εἰς αὐτὸ καταπιάνεσαι; »

Κεφάλι. « Ὡς τὸσον δὲν τὰ εὐγάλα εἰς τὸ κεφάλι, » ἢτοι δὲν τὰ κατώρθωσα, δὲν κωστόχησα. « Νὰ ἰδῶμεν ἂν θὰ εὐγάλη εἰς τὸ κεφάλι ὅ,τι ἐπεχείρησε. » Τοῦτο ἐκφράζεται καὶ διὰ τοῦ ῥήματος

Κεφαλῶν. « Δὲν τὰ ἐκεφάλωσα, » ἢ δηλ. δὲν κωστόχησα περὶ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ καιριωτάτου, ὅποια εἶναι ἡ κεφαλή.

Κυτάρμ. (Φυλλάδ. 187, σελ. 442) Καὶ ἐν Ζακύνθῳ ὀνομάζεται οὕτως ἢ placenta.

Λάϊνα. Ἐπίθ. Ἐν Ἀθήναις. « Ζύλα λάϊνα » ἢτοι ζύλα ἐλαίας, ἐλάϊνα. Οὕτω καὶ οἱ ἀρχαῖοι ἐχώριζον τὴν δίφθογγον λέγοντες ἐλαῖδα τὸ δένδρον τῆς ἐλαίας, καὶ ἐλαῖστην τὸν συγκομιζόντα τὸν καρπὸν αὐτῆς.

Λωρίτης. Ἐν Μυκόνῳ. Εἶδος παιγνιάς. Τούτην παίζοντες νέοι μετὰ νεανίδων, ἐπιτρέπουσι συγχρόνως καὶ εἰς τὰς καρδίας αὐτῶν νὰ συμπαίξωσιν ἀμοιβαίως, καὶ νὰ συνδεθῶσι διὰ λωροῦ συσφιγμένου μετὰ ταῦτα σπουδαιότερον.

Μόρα. Εἶδος παιγνιάς διὰ μόνων τῶν δακτύλων παιζομένης. Ταύτης διεξοδικὴν περιγραφὴν ζήτηται ἐν

τῷ 32 φυλλάδ. τῆς *Παρδώρας*, ἐν σελ. 916. αὐτῇ ἐπαίξετο καὶ ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, *micare digitis* καλουμένη, πρὸ τῆς ἐποχῆς ἐπι τοῦ Κικέρωνος. (Divin. II. 4; Of. III. 19. 23, καὶ Fin. II. 16.) Ἴδε καὶ Σουετώνιον (Oct. Aug. 13) καὶ Πετρώνιον (Rom. Satyr.) Ἡ λέξις Κελτογαλατικὴ, ἐκ τῆς *meur* σημαίνουσα τὸν δάκτυλον.

Μουτσοκαρῶ. Ἐν Κωνσταντιν. Ὅταν μὴ βλεπέντο; ὑπὸ τὴν χύτραν τοῦ ἀνγκαίου πυρός, τὸ ἐν αὐτῇ φαγητόν, μὴ βράζον δεόντως ἐντὸς τοῦ ἀπυρρομένου χρόνου, μᾶλλον φθείρεται ὑποσυρίζον. Ἄδεν ἔβχλες ἀρκετὴν φωτιὰν καὶ ἀρῆκε; τὸ φαγητόν καὶ ἐμουτσοκάρησε. « Λέγεται δὲ καὶ μεταφ. ἐπὶ ἐκείνων οἵτινες διάγοντες μεμονωμένοι ἐν ταῖς οἰκίαις αὐτῶν, δὲν κοινωνοῦσι, δὲν παρὰ τριβόνται μετὰ τῶν ἄλλων, ἀλλὰ στένουσι καὶ τήκνεται. « Τί κάθησαι μόνος καὶ μουτσοκαρεῖς; » Ὅτι ἡ λέξις Ἑλληνικὴ ἀλλὰ παρεφθαρμένη, οὐδεμίαν, κατ' ἐμέ, ἢ ἀμυρβολίαν σύγκριται δὲ ἐκ δύο στοιχείων, τοῦ *μουτσο* καὶ τοῦ *καρῶ*. Τὸ *καρῶ* εἶναι τὸ κηρίνω (φθείρω) τῶν ἀρχαίων, τροπῇ δωρικῆ τοῦ η εἰς α, καθόσον μάλισα καὶ κηρίω ἐλέγετο. Ἀλλὰ τί τὸ *μουτσο*; Οὕτω εἶδομεν ὅτι καὶ τὸ *τσορροφυλίω* (φυλλάδ. 190, σελ. 517) ἀνάλογον ἔχει σύνταξιν. Κατ' ἐμέ, τὸ *μουτσο* εἶναι παρεφθορὰ τοῦ *μύω*, ἴσου τῷ *στένω*, *μορμυρίζω*, *γογγύζω*. Ὅθεν λέγοντες ὅτι τὸ φαγητόν ἢ ὁ ἄνθρωπος *μουτσοκαρεῖ*, ἐννοοῦμεν ὅτι τήκεται, φθείρεται *μύων*, ὑποσυρίζων *μῦ*, *μῦ*, ὅστις ἐν ταῖς Θεσμοφ. τοῦ Ἀριστοφάνους (231).

Μουσεῶ. Μολύνω δι' ἀκαθαρσίας. « Ἐβρώμησες καὶ μ' ἐμότειςες. »

Μυιόγγιχτος. Μυία — ἐγγίζω. Δύο σημασίας ἔχει. Α. « Ὁ ἄνθρωπος οὗτος εἶναι μυιόγγιχτος, » φύσει ἢ ἀγωγῇ τοσοῦτω ἀσθενὴς τὴν κρᾶσιν, ὥστε καὶ ἡ ἐλαχίστη ἀφορμὴ προσβάλλει τὴν ὑγίαν του. Β. Ὅταν τις εὐκόλως *δυσχεραίνῃ* (*se formalise*) νομίζων ἐαυτὸν προσβαλλόμενον ὑπὸ τοῦ λόγου ἢ τοῦ τρόπου ἄλλου. Διὰ τῆς ἐκφραστικωτάτης ταύτης λέξεως, ἀλλὰ διορθουμένης — *μυιόγγιχτος* — μεταφραστέον τὸ *susceptible* τῶν Γάλλων.

Ξεφίγγω. Ἐν Ἀθ. ὅπως λέγομεν καὶ *ξημερόνω*. Καὶ στίχος

« Ξεφίρωσ' ἢ Ἄνατολὴ καὶ ἔφεξεν ἡ ὄσσι,
« Πᾶν τὰ πουλάκια ἔς τὴ βοσκὴν ἢ ἠγάπη ἔς τὴ βράσι. »

Στασεῖδιον. (Φυλλάδ. 187, σελ. 493.) Ἐν τῇ Ἁγίᾳ Σοφίᾳ ἀνέγνω ἐγκεχαραγμένον ἐπὶ τοῦ λιθίνου τοίχου τῶν κατηχομένων ὅπου ἴσταντο αἱ γυναῖκες, ἐξ ἀριστερῶν, εἰσπερχομένων ἡμῶν διὰ τῆς μεγάλης πρὸς δυσμᾶς πύλης, τὸ ἔξῃ

« Τόπος Εὐδοξίας τῆς ἐνδοξοῦ πατρικίας. »
Δὲν ἐνθυμοῦμαι δὲ ἐὰν ἀναγινώσκωνται ταῦτα κατὰ σειράν ἢ εἰς στίχους δύο.